

	MLURL-SYS-51 / 01.07.2024	Revizyon No /Tarih
	İZMİR BİYOÇEŞİTLİLİK TÜRLERİ	00.00.0000 /00
		Sayfa 1 / 9

İzmir ilinde toplam 2.188 damarlı bitki taksonu tespit edilmiş, bunlardan 177 tanesinin endemik olduğu belirlenmiştir. Yapılan arazi çalışmaları sonucunda 1.245 takson tespit edilmiştir.

Memeli hayvanlar hakkında yapılan literatür çalışmasına göre alanda 42 karasal memeli türünün yaşadığı tespit edilmiştir. 42 türden 29'u belirlenmiş olup, bu türlerin 8'i ankete dayalı olarak 21'i de arazi gözlemleri ile tespit edilmiştir.

Kuşlar için literatür taramaları ve arazi çalışmaları sonucunda toplam 51 familyadan 277 tür tespit edilmiş olup bunlardan 205'i arazide tespit edilmiştir.

Tür Adı	Endemiklik Durumu	Açıklama	Resim
Mügenin Çan- çiçeği <i>Campanula mugeana</i>	Lokal Endemik	<i>Campanula mugeana</i> (Müge çançiçeği) ilk olarak 2013 yılında Kemalpaşa Mahmut Dağı zirve altı şişt kayalıklarda keşfedilmiştir. <i>Campanula</i> cinsinin gen merkezi Akdeniz ve Kafkas bölgesinin dağlık alanlarıdır. <i>Campanula</i> ülkemizde 131 tür ve tür altı taksonla (alttür ve varyete dahi) temsil edilmekte olup bu taksonlardan 64'ü endemiktir. Endemizm oranı ise %54,7 civarındadır. <i>Campanula mugeana</i> 'nın Dünyadaki bilinen tek yayılış noktası bu alandır.	
Bozdağ Çanı <i>Campanula teucroides</i>	Lokal Endemik	<i>Campanula teucroides</i> (Bozdağ çanı) ilk olarak 1844 yılında Ödemiş, Bozdağ'da şişt kayalıklarda keşfedilmiştir. <i>Campanula</i> L., dünya genelinde yaklaşık 420 türü sahiptir. <i>Campanula</i> cinsinin gen merkezi Akdeniz ve Kafkas bölgesinin dağlık alanlarıdır. <i>Campanula</i> ülkemizde 131 tür ve tür altı taksonla (alttür ve varyete dahi) temsil edilmektedir, bu taksonlardan 64'i endemiktir, endemizm oranı ise %54,7 civarındadır. <i>Campanula teucroides</i> 'in dünyadaki bilinen tek yayılış noktası Bozdağ'dır.	

Şark Tırfılı <i>Cytisus orientalis</i>	Endemik	<i>Cytisus orientalis</i> (Şark tırfılı) ilk olarak 1812 yılında İzmir Tire Aydın Bozdağları eteklerinde bulunmuş daha sonra İzmir Ödemiş /Bozdağ, Kemalpaşa /Mahmut Dağı ve Muğla ili, Ula ilçesinde de tespit edilmiştir. <i>Cytisus</i> cinsinin ülkemizde bilinen 19 türü mevcuttur ve toplamda 6 tanesi endemiktir. Türün gerek gösterişli çiçeklere sahip oluşu gerekse de iri bir çalı formunda oluşu ile insanların dikkatini çekmiştir. Özellikle Tire tarafındaki popülasyon tarla açma nedeniyle çok yüksek tahribata maruz kalmıştır.	
Nif Tıstısı <i>Minuartia nifensis</i>	Lokal Endemik	<i>Minuartia nifensis</i> ilk olarak 1969 yılında İzmir Kemalpaşa/Nif dağından tanımlanmıştır. <i>Minuartia</i> cinsinin ülkemizde ise 39 türü bulur. Endemizm oranı yüksek bir cinstir. İzmir ili, Kemalpaşa ilçesi, Nif Dağı'nın zirvesinde 2 meta popülasyona sahip türün yayılış alanı 1,2 km² ye, birey sayısı 3300 civarında hesaplanmıştır.	
Efe Rezenesi <i>Peucedanum guvenianum</i>	Endemik	<i>Peucedanum guvenianum</i> (Efe rezenesi) İzmir ili, Menderes-Gümüldür yolu üzeri, Tahtalı Barajı civarında 2017 yılında keşfedilmiştir. <i>Peucedanum</i>, özellikle Avrasya ve Afrika'da yayılış gösteren, 100-120 civarında tür ile temsil edilen heterojen bir cinstir. Türkiye'de <i>Peucedanum</i> cinsine ait 17 tür ve 7'si endemik olmak üzere toplam 18 takson bulunmaktadır. İlk keşfedildiğinde yaklaşık 500 civarında bireyle temsil edildiği vurgulanmıştır.	

İZMİR BİYOÇEŞİTLİLİK TÜRLERİ

Bozdağ Süm- bülü <i>Chionodoxa lu- ciliae</i> <i>Scilla luciliae</i>	Lokal Endemik	<i>Scilla luciliae</i> (Bozdağ süm- bülü) ilk olarak 1844 yılında Ödemiş, Bozdağ'da şışt top- raklar üzerinde keşfedilmiş- tir. <i>Chionodoxa</i> cinsinin dün- yada toplam 8 türü bulun- maktadır. Bunlardan 5'i ülke- mizdedir ve hepsi endemik- tir. Cinsin Türkiye genelinde endemizm oranı %100 dür. <i>Chionodoxa luciliae</i> türünün sadece Bozdağ'da yayılışı bili- nirken biyoçeşitlilik çalışması esnasında Aydın Dağları üze- rinde yer alan İzmir Ödemiş, Ovacık mahallesi civarı dağlık alandaki da tespit edilmiştir. Dünyadaki bilinen tek yayılış noktası Bozdağ'dır ve Ovaciğı da kapsayan Ödemiş ilçesidir.	
Yatık Belu- motu <i>Asperula</i> <i>daphneola</i>	Lokal Endemik	<i>Asperula daphneola</i> 1934 yı- linda O. Schwarz tarafından İzmir ili, Kemalpaşa-Nif Dağı'nda keşfedilip bilim dünyasına tanıtılmıştır. İzmir il sınırları içinde bugüne ka- dar sadece Nif Dağı'ndan bili- nen lokal endemik bir tür olan <i>A. Daphneola</i> 'nın ikinci bir lokalitesi, bu alana çok ya- kın komşu bir dağ olan Mah- mut Dağıdır.	
İzmir adaçayı <i>Salvia</i> <i>smyrnaea</i>	Endemik	Yayılış alanı son derece daral- mış olup Türkiye'de, biri Ay- dın Gümüş Dağı, diğeri İzmir Kemalpaşa Nif dağında ol- mak üzere iki popülasyonu bulunmaktadır. Popülasyon- ların yaşamı insan faaliyetleri erozyon ve otlatma nede- niyle büyük tehlike altındadır. Son bulgular, Gümüş dağın- daki popülasyonun kaybol- duğunu göstermektedir. <i>Sal- via smyrnaea</i> 'nın Nif popü- lasyonları arasında bazı ilginç morfolojik varyasyonlar mey- dana geldiği gözlemlenmiş- tir.	

İzmir Soğanı <i>Allium pictistamineum</i>	Endemik	2015 yılında Tarım ve Orman Bakanlığı İzmir İli Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Belirlenmesi Projesi kapsamında Tire ilçesi sınırlarında yer alan Aydın Dağları'nın en batı ucunda yaptığı arazi çalışmasında, farklılığı ile dikkat çeken bitki türü belirledi.	
Bozdağ Gökçeni <i>Jasione supina</i> <i>subsp. tmolea</i>	Lokal Endemik	Bozdağ'a özgü lokal endemik türdür. Bozdağ'da aşırı otlatma, yanlış ağaçlandırma, turizm faaliyetleri, yol açma çalışmaları nedeniyle çok ciddi habitat tahribatına maruz kalmaktadır. Eroğlu (2011) yaptığı yüksek lisans tezinde türlerin birey sayılarının 4296 olarak belirlemiştir.	
Acı Şahin Otu <i>Hieracium tmoicum</i>	Lokal Endemik	İsimlerini Bozdağ'ın mitolojik ismi olan Tmolos'tan alır. Birey sayıları az, çok küçük bir alanda yayılım gösterirler. Bozdağ'da yapılan ağaçlandırma çalışmaları nedeniyle çok ciddi alan tahribatına uğramışlardır. Ayrıca Bozdağ'da yapılan kayak merkezi nedeniyle çok yoğun bir habitat kaybına uğramışlardır. Habitat alanları büyük oranda azalmıştır. <i>Sideritis tmolea</i> , genelde yerel halk tarafından bitki çayı olarak kullanılmak üzere toplanmaktadır (Şenol, 2012). Toplanan bitkilerin bir kısmı halkın kendi ihtiyaçları doğrultusunda kullanılırken bir kısmı da ekonomik nedenlerle satılmaktadır.	
Mavi Keten <i>Linum tmoicum</i>	Lokal Endemik		
Bozdağ Sivriçayı <i>Sideritis tmolea</i>	Lokal Endemik		

Kurt <i>Canis lupus</i>	Endemik değil	Batı Anadolu'daki popülas- yonları zayıftır. Özellikle kurt- insan çatışması nedeni ile tehlike altındadır.	
Karaca <i>Capreolus cap- reolus</i>	Endemik değil	Tarım alanlarının ormanla iç içe olduğu yerleri, bol mik- tarda çayırılık ve açıklıkların bulunduğu yapraklı koruluk- ları ve korulu baltalıkları ter- cih eder.	
Yelkovan Kuşu <i>Puffinus yelko- uan</i>	Endemik değil	Nesli tehlike altındadır.	
Boz Yelkovan <i>Calonectris diomedea</i>	Endemik değil	Asgari endişe altında gru- bundadır.	
Tepeli Karaba- tak <i>Phalacrocorax aristotelis</i>	Endemik değil	Asgari endişe altında gru- bundadır.	

Gümüş Martı <i>Larus cachinnans</i>	Endemik değil	Asgari endişe altında grubundadır.	
Tepeli Pelikan <i>Pelecanus crispus</i>	Endemik değil	Körfezin içinde ya da Bostanlı ve Mavişehir balıkçı barınaklarında, balıkçı teknelerinin arasında görülebilir. Asgari endişe altında grubundadır.	
Flamingo <i>Phoenicopterus roeus</i>	Endemik değil	Gediz Deltası'nın flamingonun önemli bir üreme ve kışlama alanı olmasından dolayı, İzmir sahil kesiminin herhangi bir yerinde uçan flamingo sürülerini görmek mümkündür. Kış döneminde Bayraklı kıyılarından denize dökülen derelerin ağızları ve devamında Meles Deltası'nda sakarmekte, karabaş martı, flamingo, bahri gibi türler yaygındır.	
Akdeniz foku <i>Monachus monachus</i>	Endemik değil	İzmir kıyı şeridinde bozulmamış ve özellikle kayalık kıyılara sahip Foça sahil şeridi ve adaları, Karaburun Yarımadası ve Alaçatı-Sığacık arasında kalan bölgeler Akdeniz keşiş fokunun önemli sığınakları arasındadır. Kritik tehlike altında grubundadır.	
Efes Kaya Balığı <i>Knipowitschia ephesi</i>	Endemik değil	Dünya üzerindeki dağılım alanı	

	MLURL-SYS-51 / 01.07.2024	Revizyon No /Tarih
	İZMİR BİYOÇEŞİTLİLİK TÜRLERİ	00.00.0000 /00
		Sayfa 7 / 9

		Küçük Menderes Deltası ve nehir havzası ile sınırlıdır. Kritik tehlike altında grubundadır.	
Sıraz Balığı <i>Capoeta bergamae</i>	Endemik	Türkiye'ye özgü bir tatlı su sazan balığı türüdür. Tür aynı zamanda Ege kazıyıcısı olarak da bilinmektedir. Batı Anadolu'da yaygın olarak bulunur ve Biga Yarımadası'nın güneyindeki Bakacak nehrinden Dalaman Nehri'ne kadar uzanan nehirlerde yaşar. Nehirlerin ve akarsuların büyük miktarda kirlenmesi ve su çekilmesi nedeniyle habitat kaybına yol açan tehdit altındadır.	
Tatlı Su Kefali <i>Squalius kosswigi</i>	Endemik	Sadece İzmir sınırları içinde Küçük Menderes ve Tahtalı Havzaları'nda görülen çok dar yayılışlı bir türdür. Tehlike altındadır.	
Ege Çöpçü Balığı <i>Chondrostoma holmwoodii</i>	Lokal Endemik	Sadece Gediz, Bakırçay ve Küçük Menderes Havzaları'na endemik, olan dar yayılışlı bir iç su balık türüdür. Hassas grubundadır.	

İzmir ilinin Urla ilçesine özgü meyve ve sebzeler de aşağıda listelenmiştir.

Tür Adı	Endemiklik Durumu	Açıklama	Resim
Urla Sakız Enginarı <i>C. Scolymus L. cv. Sakız</i>	Lokal Endemik	Ege bölgesinde İzmir ilinin Urla Yarımadasında yaygın olarak yetişen çok erkenci bir çeşittir. Orta irilikte, sıkı ve hafif uzun baş oluşturur ve taze tüketime uygundur. Çeşidin tipik özelliği yapraklarının parçalı olmayışı ve kenarlarının düz oluşudur. Urla Sakız Enginarı olarak 24.11.2027 tarihinde Coğrafi Ürün olarak	

İZMİR BİYOÇEŞİTLİLİK TÜRLERİ

		tescillenmiştir. Urla, Çeşme, Karaburun, Balçova ilçeleri ve Mordoğan yöresi coğrafi sınırıdır.	
Urla Kınalı Bamyası <i>Abelmoschus esculentus</i>	Lokal Endemik	Ege bölgesinde yetiştirilen Urla Kınalı Bamyası sofralık ve konservelik bir çeşittir. Sümüksü yapı oluşturmaması nedeniyle konserve değeri yüksektir. Meyve sultani bamyaya kadar uzun değildir. Ucu hafif tombul ve sap bağlantı kısmı incedir. En belirgin özelliği ise sap bağlantı kısmının mor renk taşımasıdır. Beş köşeli meyve etli ve çok lezzetlidir. Bornova Kınalı Bamyası olarak 27.10.2020 tarihinde Coğrafi Ürün olarak tescillenmiştir. İzmir ili Bornova, Urla, Çeşme, Karaburun, Balçova, Narlıdere, Güzelbahçe, Torbalı, Menderes ve Seferihisar ilçeleri coğrafi sınırıdır.	
Nohutalan Kavunu <i>Cucumis melo</i>	Lokal Endemik	Bölgede yıllardır varlığını sürdüren kavununun en büyük özelliği susuz ve kuru toprakta yetiştirilmesi ve bu sayede kışın da yenilebilmesidir. Çeşme Kavunu olarak 20.01.2021 tarihinde Coğrafi Ürün olarak tescillenmiştir. İzmir ili Bornova, Urla, Çeşme, Karaburun, Balçova, Narlıdere, Güzelbahçe, Torbalı, Menderes ve Seferihisar ilçeleri coğrafi sınırıdır.	

İZMİR BİYOÇEŞİTLİLİK TÜRLERİ

Urla Karası Üzümlü <i>Vitis Vinifera</i> <i>Spp.</i>	Lokal Endemik	Urla'ya has bir üzüm çeşidi olan Urla Karası şaraplık olarak kullanılır. Bölgenin kaybolan çeşitleri olan Urla Karasının Urla Şarapçılık, Sabancı Üniversitesi ile Tübitak beraberliğinde genetik ve ampelografik karşılaştırmaları yapılarak yeniden kazanım çalışmaları etkin bir şekilde tamamlanmıştır. Dünya Üzüm Atlası'na Urla Karası'nın adını yazdırılmıştır.	
Hurma Zeytini <i>Olea europaea</i> <i>L.</i>	Lokal Endemik	Erkence zeytin ağacının üzerinde hiçbir işleme tabi tutulmadan yenilebilen özel bir zeytin çeşidi olan HURMA meyvesi bulunur. Hurma, hasat edildiğinde, hiçbir işlemle geçmeksizin yenilebilen tek zeytin çeşididir.	
Şevketi Bostan <i>Scolymus his-</i> <i>panicus L.</i>	Endemik	Yakın zamana kadar tamamen yabani bir bitki olan şevketi bostan Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü tarafından kültüre alınmıştır. Kök kabukları, genç yaprakları ve yaprak orta damarları sebze olarak değerlendirilmektedir. Sebze olarak değerlendirilmesi Ege Bölgesinde, özellikle İzmir çevresinde bilinmektedir.	